

Sygn. akt III KK 121/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

w sprawie **M.B.**

skazanego z art. 207 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu – w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 12 kwietnia 2018 roku

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego (PK IV Ksk[...].2017)

od wyroku Sądu Rejonowego w T. z dnia 22 maja 2015 r., sygn. akt II K [...]/15,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
zawartego w pkt I i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 maja 2015 r., sygn. akt II K [...]/15 Sąd Rejonowy w T. uznał oskarżonego M.B. za winnego tego, że:

I. w okresie od lipca 2014 r. do dnia 23 września 2014 r. w N. znęcał się psychicznie i fizycznie nad swoją konkubiną L.S. oraz jej córką W. w ten sposób, że wszczynał wobec niej awantury, podczas których znieważał je słowami

- obelżywymi, groził pozbawieniem życia, spaleniem domu, a także wyrzucał z mieszkania, bił otwartą dłoń i pięściami po głowie i całym ciele oraz kopął po całym ciele, a w dniu 25 lipca 2014 r. uderzył L.S. w wyniku czego doznała ona obrażeń ciała w postaci krwiaka oczodołu prawego, krwiaka o powierzchni 7/8 cm ramienia prawego, krwiaka przedramienia lewego 3/2 cm, licznych zadrapań naskórka obu ud, krwiaka podudzia lewego, a także w dniu 28 maja 2014 r. uderzył L.S. w wyniku czego doznała ona obrażeń ciała w postaci rozległego krwiaka okolicy piszczelowej prawej wielkości męskiej dłoni, otarcia naskórka okolicy stawu kolanowego lewego, drobnych wybroczyn krwawych okolicy ramienia w części bliższej, bolesności przy ruchach braku lewego z ograniczeniem jego ruchomości, które to obrażenia spowodowały naruszenie prawidłowych czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia w okresie od 15 lutego do 15 sierpnia 2013 r. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w T. w sprawie o sygn. akt II K [...] /12 za występki z art. 190 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. na mocy art. 207 § 1 k.k. skazał go na karę 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności;
- II. w dniu 23 września 2014 r. w N. groził P.S. pozbawieniem życia i zdrowia, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonej uzasadnione obawy, że zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia w okresie od 15 lutego do 15 sierpnia 2013 r. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w T. w sprawie o sygn. akt II K [...] /12 za występki z art. 190 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 190 § 1 k.k. skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
- III. w tym samym miejscu i czasie uderzył P.S. pięścią w głowę, czym naruszył jej nietykalność cielesną, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia w okresie od 15 lutego do 15 sierpnia 2013 r. kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w T. w sprawie o sygn. akt II K [...] /12 za występki z art. 217 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to z mocy art. 217 § 1 k.k. skazał go na karę 4

miesiące pozbawienia wolności;

IV. na mocy art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. połączył kary jednostkowe orzeczonej w pkt I-III i orzekł karę łączną 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności

V. na mocy art. 626 § 1 k.p.k. i art. 627 k.p.k. oraz art. 1 i art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983, Nr 49, poz. 223 ze zm.) zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w tym 285,66 zł tytułem wydatków oraz 300 zł tytułem opłaty.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 30 maja 2015 r. (k. 175).

Kasację od tego orzeczenia na korzyść wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, który zaskarżając wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt I i IV orzeczenia, na korzyść skazanego zarzucił rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., polegające na dokonaniu dowolnej oceny ujawnionego w sprawie materiału dowodowego, a w konsekwencji bezpodstawnym uznaniu, że oskarżony spowodował u pokrzywdzonej L.S. obrażenia ciała w postaci rozległego krwiaka okolicy piszczelowej prawej wielkości męskiej dłoni, otarcia naskórka okolicy stawu kolanowego lewego, drobnych wybroczyn krwawych okolicy ramienia w części bliższej, bólesności przy ruchach braku lewego z ograniczeniem jego ruchomości, które to obrażenia spowodowały naruszenie prawidłowych czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni, tj. czynu z art. 157 § 2 k.k. zakwalifikowanego w zb. z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i w zw. z art. 11 § 2 k.k., podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że tego dnia M.B. był pozbawiony wolności i nie mógł w tej dacie dopuścić się przypisanego mu czynu z art. 157 § 2 k.k. na szkodę L.S., a nadto z jej historii zdrowia stanowiącej podstawę do wydania opinii sądowo – lekarskiej przez biegłego lekarza sądowego w dniu 24 października 2014 r. wynika, że pokrzywdzona analogicznych obrażeń z art. 157 § 2 k.k. doznała w dniu 28 maja 2008 r., co prowadzi do wniosku, że nastąpiło przedawnienie karalności tego czynu, przy czym brak jest dowodów, iż obrażenia te spowodował u pokrzywdzonej oskarżony, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że oskarżony niesłusznie

został uznany winnym popełnienia powyższego występku, co mogło mieć istotny wpływ na wymierzoną oskarżonemu karę.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w T. w zaskarżonej części, tj. co do pkt I i IV oraz przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w T.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna.

Zaskarżony nią wyrok wydano z rażącą obrazą przywołanych w zarzucie kasacji przepisów prawa procesowego, to jest art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., przy czym charakter tego uchybienia świadczy o możliwości jego istotnego wpływu na treść owego wyroku.

Na wstępie zastrzec należy, że Sąd Rejonowy przyjął w zaskarżonym wyroku wadliwy opis czynu oskarżonego z pkt I, ponieważ w istocie zredagowano w nim zachowanie składające się na dwa odrębne przestępstwa - pierwsze popełnionego w okresie od lipca 2014 r. do dnia 23 września 2014 r., wyczerpujące znamiona znęcania, którego elementem była przemoc fizyczna w postaci pobicia L.S. w dniu 25 lipca 2014 r., skutkująca naruszeniem prawidłowych czynności narządów ciała pokrzywdzonej na okres poniżej 7 dni, oraz drugie w postaci lekkiego uszkodzenia jej ciała kwalifikowanego z art. 157 § 2 k.k., popełnione w dniu 28 maja 2014 r., a zatem poza okresem, w którym przypisano oskarżonemu przestępstwo znęcania. Mimo takich ustaleń błędnie przyjęto, że działanie oskarżonego realizowało się w ramach jednego przestępstwa, które zakwalifikowano z art. 207 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 64 § 1 k.k. Uchybienia tego nie można jednak wyeliminować z uwagi na treść podniesionego zarzutu kasacyjnego i kierunek skargi – na korzyść skazanego, skutkującej wystąpieniem tzw. pośredniego zakazu *reformatinis in peius*.

W konsekwencji należy uznać, że wywiedziona kasacja dotyczy jedynie czynu z art. 157 § 2 k.k. popełnionego w dniu 28 maja 2014 r. na szkodę L.S.. Wprawdzie jest to przestępstwo o charakterze prywatnoscargowym, jednak prokurator zatwierdzając akt oskarżenia w dniu 26 stycznia 2015 r. (k.101) objął ten czyn ściganiem z urzędu, na co zezwala mu art. 60 § 1 k.p.k.

Z akt niniejszej sprawy, a w szczególności z wywiadu kuratorskiego oraz wydruku z systemu Noe.SISPv bezspornie wynika, że w dniu 28 maja 2014 r., tj. w dacie zachowania M.B. skutkującego spowodowaniem lekkiego uszczerbku na zdrowiu L.S., a przypisanego mu w pkt I wyroku odbywał on karę pozbawienia wolności orzeczoną przez Sąd Rejonowy w T. w sprawie o sygn. akt II K [...]/13 (k. 132, 134). Czas popełnienia przestępstwa znęcania opisanego w pkt I wyroku obejmuje natomiast okres od lipca 2014 r. do 23 września 2014 r. Jak słusznie dostrzega skarżący oczywistym jest, że skoro skazany odbywał w okresie od 18 lutego 2013 r. do 27 czerwca 2014 r. karę pozbawienia wolności w innej sprawie i przebywał wówczas w zakładzie karnym w S., to nie sposób przyjąć, że dopuścił się czynu zabronionego kwalifikowanego z art. 157§ 2 k.k., w dniu 28 maja 2014 r., w miejscowości N. Należy zaznaczyć, że obrażeń, o jakich mowa w przypisanym czynie, pokrzywdzona doznała w wskutek zdarzenia z dnia 28 maja 2008 r., (k. 85, 88) i z dowodów zgromadzonych w sprawie nie wynika bezspornie, że to oskarżony spowodował te właśnie obrażenia. Nawet gdyby jednak założyć, że oskarżony dopuścił się wskazanego przestępstwa, to zważywszy na datę jego popełnienia - 28 maja 2008 r. trzeba uznać, że doszło do przedawnienia karalności tego czynu. Przestępstwo z art. 157 § 2 k.k. jest ścigane z oskarżenia prywatnego i w związku z tym stosownie do treści art. 101 § 2 k.k. jego karalność ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy, nie później jednak niż z upływem 3 lat od czasu jego popełnienia. Terminy te obowiązują również prokuratora, jeżeli obejmuje on taki czyn ściganiem, tak jak to miało miejsce w sprawie niniejszej. Jednocześnie w analizowanym przypadku nie doszło do przedłużenia terminu tego przedawnienia o okres wskazany w art. 102 k.k., albowiem postępowanie co do tego czynu wszczęto w dniu 7 stycznia 2015 r. (k.94), a zatem po upływie czasu wskazanego w art. 101 § 2 k.k.

W konsekwencji należy uznać, że termin przedawnienia karalności tego przestępstwa upłynął w dniu 28 maja 2011 r.

Pomimo treści tych dowodów i ich ujawnienia oraz zaliczenia w poczet materiału dowodowego (k. 167), Sąd Rejonowy w T. nie zweryfikował w zaskarżonym wyroku opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt I. Takie

zaniechanie stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 410 k.p.k., zgodnie z którym podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Ten wymóg oznacza nie tylko to, że sąd nie może opierać się na dowodach nieujawnionych na rozprawie, ale też i to, że wyroku nie wolno wydawać na podstawie części ujawnionego materiału dowodowego, bowiem musi on być wynikiem analizy jego całości.

Sąd Rejonowy w T. poprzez wspomniane zaniechanie tego wymogu nie dopełnił, czego efektem było przypisanie oskarżonemu popełnienie występku z art. 157 § 2 k.k. w czasie, który pokrywał się z czasookresem pobytu oskarżonego w zakładzie karnym, gdzie odbywał karę pozbawienia wolności w innej sprawie.

Rażący charakter tego uchybienia skutkował w istocie niesłusznym skazaniem M.B. za spowodowanie lekkiego uszczerbku na zdrowiu L.S. w dniu 28 maja 2014 r., które mogło mieć wpływ na wymiar kary. Nie ulega wątpliwości, że doszło do skazania za ten czyn, ponieważ został on ujęty w czynie przypisanym jako fragment szerszego działania oskarżonego, które zostało uznane przez Sąd Rejonowy za jedno przestępstwo i zakwalifikowane w ramach właściwego zbiegu przepisów ustawy skutkującego przyjęciem tzw. kumulatywnej kwalifikacji oraz wymierzeniem M.B. jednej kary.

Wszystkie te okoliczności zdecydowały o uznaniu oczywistej zasadności rozpoznawanej kasacji.

W celu wyeliminowania zaistniałych nieprawidłowości należało uchylić wyrok w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt I. Natomiast nietrafny okazał się postulat o uchylenie orzeczonej kary łącznej (pkt IV), ponieważ w związku z uchyleniem orzeczenia w zakresie czynu z pkt. I węzeł kary łącznej uległ rozwiązaniu z mocy samego prawa, skoro została on ukształtowana także z uwzględnieniem kary jednostkowej orzeczonej za ten czyn.

W postępowaniu ponownym Sąd Rejonowy uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania prawne i rozważy potrzebę wyeliminowania z opisu czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt I tych jego sekwencji, które dotyczą zdarzenia sytuowanego w dniu 28 maja 2014 r.

Natomiast prawomocne skazania za przestępstwa przypisane M.B. w pkt II i III mogą powodować skutek w postaci konieczności wydania z urzędu wyroku

łącznego (art. 568 a § 1 pkt 2 i § 2 k.p.k., art. 570 k.p.k.). W przypadku, gdy dojdzie do prawomocnego skazania za czyn z pkt I, może on również zostać objęty wyrokiem łącznym. Trzeba jednak pamiętać, że zgodnie z treścią art. 85 § 2 k.k. wydanie wyroku łącznego będzie możliwe tylko w przypadku, gdy kary za czyny jednostkowe będą podlegały wykonaniu. Jeżeli natomiast warunek ten nie zostanie spełniony, to Sąd winien mieć na uwadze, że rozstrzygnięcie w przedmiocie czynu z pkt I, które zapadnie w postępowaniu ponownym nie może pogarszać sytuacji skazanego w stosunku do tej, jaka wystąpiła po wydaniu wyroku zaskarżonego przedmiotową kasacją (art. 443 k.p.k.).

Z tych wszystkich względów, orzeczono jak wyżej.

a.ł.